

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/3/2020
Identifikačné číslo spisu: 5118010633
Dátum vydania rozhodnutia: 9. decembra 2020
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5118010633.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Petra Paludu, v trestnej veci obvineného S. N., pre trestný čin vraždy vo forme spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona č. 140/1961 Zb., v znení účinnom do 31. augusta 1999 a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 9. decembra 2020 v Bratislave, o dovolaní obvineného S. N. proti rozsudku Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 1To/97/2018, zo 4. decembra 2018, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného S. N. o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom, sp. zn. 36Tk/1/2018, z 28. augusta 2018, uznal obvineného S. N. za vinného v bode 1/ z trestného činu vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona č. 140/1961 Zb., v znení účinnom do 31. augusta 1999, a zo skutku v bode 2/ z trestného činu vraždy v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 219 ods. 1, ods. 2 písm. c) a f) Trestného zákona č. 140/1960 Zb., v znení účinnom do 31. augusta 1999, na tam uvedenom skutkovom základe.

Obvinenému bol za to, podľa § 219 ods. 2, § 40 ods. 1, § 35 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb., v znení účinnom do 31. augusta 1999, uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov so zaradením na výkon tohto trestu do III. nápravno-výchovnej skupiny podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona č. 140/1961 Zb., v znení účinnom do 31. júla 2004. Okresný súd zároveň podľa § 78 ods. 1 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. uložil obvinenému ochranný dohľad vo výmere 3 roky a podľa § 77 ods. 1 písm. b) Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. mu uložil aj povinnosť po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody jedenkrát za 3 mesiace osobne sa hlásiť u probačného a mediačného úradníka okresného súdu v mieste svojho pobytu.

Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku okresný súd odkázal poškodenú O. T. s jej nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Krajský súd v Žiline uznesením, sp. zn. 1To/97/2018, z 30. novembra 2018, podľa § 312 ods. 4 Trestného poriadku zobral na vedomie späťvzatie odvolania obvineného S. N., ktoré podal proti rozsudku Okresného súdu Žilina, sp. zn. 36Tk/1/2018, z 28. augusta 2018.

Na podklade odvolania prokurátora, Krajský súd v Žiline rozsudkom, sp. zn. 1To/97/2018, zo 4. decembra 2018, podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil výrok o treste odňatia slobody vo výmere 8 rokov so zaradením na výkon tohto trestu do III. nápravno výchovnej skupiny a výrok o ochrannom dohľade rozsudku Okresného súdu Žilina, sp. zn. 36Tk/1/2018, z 28. augusta 2018. V súlade s § 322 ods. 3 Trestného poriadku, pri nezmenenom výroku o vine a škode rozsudku okresného súdu, podľa § 219 ods. 2, § 40 ods. 1, § 35 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb., v znení účinnom do 31. augusta 1999, uložil obvinenému úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov, na výkon ktorého trestu obvineného podľa § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona č. 140/1961 Zb., v znení účinnom do 31. júla 2004, zaradil do III. nápravno výchovnej skupiny. Podľa § 78 ods. 1 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. krajský súd uložil obvinenému ochranný dohľad vo výmere 3 roky a podľa § 77 ods. 1 písm. b) Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. mu uložil aj povinnosť osobne sa hlásiť jedenkrát za tri mesiace u probačného a mediáčného úradníka okresného súdu v mieste svojho pobytu po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

Obvinený S. N. 20. júna 2019 požiadal o ustanovenie obhajcu za účelom podania dovolania voči výroku o vine i treste rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu, a to s poukazom na dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. b), c), e), g), i) a § 372 Trestného poriadku, v znení čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. a), ods. 4 Dohovoru. Toto podanie obvinený zároveň aj sám odôvodnil, namietajúc znenie skutkovej vety a celý postup, ktorý predchádzal vydaniu napádaných rozhodnutí.

Z formulácie skutku v bode 1/ podľa obvineného vyplýva, že sa ho nemohol dopustiť ako spolupáchateľ, ale nanajvýš vo forme účasti, čo znamená aj inú formu dokazovania. V skutkovej vete sa podľa názoru obvineného nikde neuvádza jeho motív či vedomosť o pripravovaných vraždách, resp. vôľa vedome sa podieľať iným spôsobom na odsúdených vraždách. Pri chýbajúcom znaku zavinenia teda ide o nesprávnu kvalifikáciu skutku. Tým bola, napokon, znemožnená aj jeho účinná obhajoba, keďže v otázke zavinenia nemal vedomosť, čomu vlastne čelí.

Uznanie viny bolo podľa obvineného pri oboch skutkoch založené najmä na výpovedi jediného svedka. Kým v bode 1/ išlo o výpoveď svedka U. D., v bode 2/ to bol svedok S. J.. Obaja menovaní svedkovia pritom boli za rovnaké skutky odsúdení a o obvineného účasti na týchto skutkoch si „náhodne“ spomenuli v rovnaký deň po 20 rokoch. Títo svedkovia boli podľa obvineného navyše vydierateľní v dôsledku vtedajšieho vlastného procesného postavenia v trestnom konaní a ich výpovede sú vyvracané inými dôkazmi. Obvinený uviedol, že so U. D. ho spájalo dlhoročné kamarátstvo, pri ktorom nebolo ničím ojedinelým, že si pomáhali, vrátane požičiavania aut. Z tohto dôvodu nemal žiadne podozrenie, ak si od neho U. D. na tri dni požičal v osudný čas Škodu Fabiu. Obvinený vtedy netušil, že U. D. sa znížil na akúkoľvek nekalú činnosť. Podľa obvineného bol to práve U. D., kto ho zoznámil s J. I., ktorý mu prenajal byt, keď si hľadal vhodný podnájom. Obvinený S. N. v tejto súvislosti uviedol, že J. I. ho v minulosti viackrát požiadal, aby šiel na pár dní k rodičom, lebo potrebuje byt. Rovnako tomu tak bolo aj v inkriminovaný čas, a preto to obvinenému nepripadalo zvláštne. Pokiaľ ide o skutok v bode 2/, J. I. mu prekvapujúco zavolať, aby s ním niekam šiel. Tak ako bol oblečený, pristúpil obvinený do vozidla, kde v tom čase už sedeli aj ďalšie dve osoby. Keď zastali, z iného auta prestúpil poškodený N. K.. Podľa obvineného nič nenasvedčovalo, že by poškodený prestupoval nedobrovoľne. Obvinený uviedol, že J. I. ho následne po asi dvoch minútach vysadil vo Veľkých Kapušanoch. Až zo spisu sa dozvedel, že ho J. I. zobral len do počtu ako náhradníka za U. D.. Súd pri svojom rozhodovaní však vychádzal z neprípustných a pochybných dôkazov. Dôkazy navyše pred súdom neboli vykonané, pretože o veci sa nepojednávalo.

Zopakoval, že v skutkovej vete nie je jeho úmysel vyjadrený skutkovými okolnosťami, ale nanajvýš právnou vetou, čo je neakceptovateľné. Už z popisu skutku v obžalobe je zjavné, že z neho nevyplýva

cieľ jeho konania, resp. prispieť k vražde či záujem na usmrtení kohokoľvek. Konajúce súdy voľne hodnotili neexistujúce alebo veľmi pochybné dôkazy vykonané len v prípravnom konaní.

Hoci obvinený S. N. od počiatku uvádzal, že jeho materinským jazykom je maďarčina a slovensky nerozumie natoľko, aby bol schopný všetkému porozumieť, v priebehu celého prípravného konania nemal tlmočníka. Ani rozhodnutia mu neboli preložené.

Obvinený ďalej uviedol, že 17. mája 2017 na ceste do práce ho zastavili policajti v civile s kuklami a násilne ho bez výzvy a čakania vytiahli z auta, aj keď nekládol žiaden odpor. Ihneď ho zvalili na zem vedľa auta, kde ho bili a kopali. Po tejto bitke mu nezamaskovaný policajt v slovenčine oznámil obvinenie bez ďalšieho poučenia. Po prevoze na políciu od 6.30 hod. do poobedňajších hodín (cca 8 hodín) sedel na jednej stoličke. V miestnosti s ním bolo asi 12 vypočúvajúcich policajtov, ktorí sa takmer bez pauzy prekrikovali smerom k jeho osobe, aby sa priznal a že pôjde domov. S ťažkosťami tomuto tlaku odolal, pričom akonáhle chcel povedať čokoľvek iné ako priznanie, ich krik sa zintenzívnil. Policajti s ním, napokon, spísali nepravdivú zápisnicu. Obvinený ďalej uviedol, že predsedníčka senátu okresného súdu jeho vinu prejedlikovala bez vykonania dokazovania a doslova povedala, že ak sa prizná, dostane 8 rokov. V opačnom prípade mu uloží trest odňatia slobody vo výmere 15 rokov. Takúto dohodu uzatvorila predsedníčka senátu a prokurátorka s jeho obhajcom bez jeho vedomia. Pod týmto tlakom sa nakoniec lživo priznal. Predsedníčka senátu vyhlásila, že ju dôkazy nezaujímajú. Tým podľa názoru obvineného jasne prejavila svoj pomer k veci i stranám, a preto mala byť vylúčená. Súd z tohto dôvodu rozhodol aj v nezákonnom zložení.

Obvinený navrhol, aby najvyšší súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona v neprospech obvineného v príslušných ustanoveniach Trestného poriadku, podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu i rozsudok krajského súdu v celom rozsahu a vec vrátil do prípravného konania. Aby zároveň podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku ponechal obvineného na slobode počas nového konania a podľa § 380 ods. 4 Trestného poriadku prerušil jeho výkon trestu odňatia slobody do rozhodnutia o dovolaní.

Obvinený S. N., prostredníctvom ustanoveného obhajcu, 9. októbra 2019 zaslal Okresnému súdu Žilina podanie označené ako „doplnenie dovolania“, ktorým odkázal na obsah vlastného dovolania z 20. júna 2019.

Zotrúvajúc na dôvodoch uvedených v § 371 ods. 1 písm. b), c), e) g) a i) Trestného poriadku, obvinený uviedol, že súdy pochybili, keďže ignorovali zásady trestného konania používané pri preukazovaní viny. K porušeniu práva na obhajobu došlo tým, že súdom ustanovení obhajcovia si riadne neplnili svoje povinnosti. Ani jeden z obhajcov totiž nevyužíval všetky dostupné zákonné prostriedky obhajoby; vo viacerých prípadoch nenavrhovali dôkazy na preukázanie nevinu obvineného. Súdy zároveň ignorovali dôkazy vykonané v prospech obvineného v prípravnom konaní.

Obvinený uviedol, že jeho materinským jazykom je maďarčina a že slovenský jazyk neovláda na takej úrovni, aby mohol chápať, čo sa mu kladie za vinu. Počas celého konania mu nebol zabezpečený tlmočník či prekladateľ, aby mohol riadne uplatňovať svoje práva na obhajobu, hoci žiadal orgány činné v trestnom konaní o jeho zabezpečenie.

K porušeniu zákona podľa obvineného došlo aj tým, že v trestnej veci konala a rozhodovala predsedníčka senátu súdu prvého stupňa, ktorá mala byť vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania. Táto sudkyňa bola podľa názoru obvineného zaujatá, nakoľko mala vec dopredu rozhodnutú, bez toho, aby vykonala dokazovanie o jeho vine. Povedala, že ak sa prizná, uloží mu trest len vo výške 8 rokov, inak to bude 15-ročný trest. O tejto dohode medzi sudkyňou, prokurátorkou a obhajcom sa obvinený dozvedel až pred súdom. Pod tlakom okolností urobil vyhlásenie o vine za predmetné skutky. Predsedníčka senátu sa vyjadрила, že ju dôkazná situácia nezaujímá.

Nesprávne právne posúdenie skutku obvinený odvodzuje z toho, že pokiaľ ide o skutok v bode 1/, súd sa uspokojil len s výpoveďou jediného usvedčujúceho svedka U. D.. V prípade skutku v bode 2/ súd

založil svoje rozhodnutie na výpovedi svedka S. J.. Žiadny iný dôkaz, ktorý by preukazoval jeho vinu, nebol v konaní vykonaný. Uvedené dôkazy boli vyvrátené inými dôkazmi, napr. výpoveďou S. C.. Súdy sa podľa obvineného vôbec nevysporiadali so skutočnosťou, že nemal žiadnu vedomosť o tom, že má byť spáchaná vražda S. T. či N. K., a teda že by sa vedome zúčastnil na príprave predmetných vražd. V dôsledku uvedeného bola podľa obvineného porušená aj zásada v pochybnostiach v prospech. Obvinený namietol, že za relevantné považovali súdy len dôkazy v jeho neprospech, jeho obhajobu vyhodnotili ako rozpornú, a preto jej neuverili.

Obvinený navrhol, aby najvyšší súd vyslovil porušenie zákona podľa § 371 ods. 1 písm. b), c), e), g) a i) Trestného poriadku ako aj iných ustanovení zákona a podľa § 386 Trestného poriadku zrušil rozsudok krajského súdu ako i rozsudok okresného súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu a zákonným spôsobom znovu prerokoval. Navrhol, aby vec rozhodol iný súd toho istého druhu a stupňa a aby najvyšší súd v zmysle § 380 ods. 4 Trestného poriadku prerušil výkon napadnutého rozhodnutia, t. j. prerušil výkon trestu až do času rozhodnutia o dovolaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v intenciách ustanovenia § 378 Trestného poriadku predbežne preskúmal dovolanie obvineného, nezistiac takú okolnosť, pre ktorú by ho bolo nutné paušálne odmietnuť z formálnych dôvodov podľa § 382 písm. a), b) alebo d) až f) Trestného poriadku. Zároveň však dospel k záveru o nesplnení dôvodov dovolania v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku.

Procesné podmienky, ktoré tvoria zákonný predpoklad k tomu, aby sa najvyšší súd mohol meritórne zaoberať podaným dovolaním, sú v tomto prípade kumulatívne splnené iba vo vzťahu k výroku o treste obvineného S. N..

Z predloženého spisového materiálu totiž najvyšší súd zistil, že obvinený na hlavnom pojednávaní 3. augusta 2018, za prítomnosti tlmočnice a obhajcu, urobil vyhlásenie o vine v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku za oba stíhané skutky, ktoré vyhlásenie okresný súd, po bezchybnom postupe, uznesením podľa § 257 ods. 7, ods. 8 Trestného poriadku prijal a zároveň rozhodol, že dokazovanie v rozsahu priznanej viny nevykoná.

Najvyšší súd k tomu podotýka, že súdom prijaté vyhlásenie o vine ako aj súdom prijaté vyhlásenie obvineného, že nepopiera spáchanie skutku, spôsobuje významné procesné následky, keďže v danom rozsahu ex lege vylučuje preskúmavanie skutkového stavu konštatovaného výrokom obžaloby a obžalobou určenej právnej kvalifikácie. Okresný súd obvineného S. N., ešte pred prijatím jeho vyhlásenia, v súlade s § 257 ods. 5 Trestného poriadku poučil, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Citované ustanovenie § 257 ods. 5 Trestného poriadku pritom podľa stabilnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 12/2017, resp. aj ZSP 60/2016) nemožno vnímať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to konkrétne s § 369 ods. 1, ods. 2 a § 372 ods. 1 veta prvá Trestného poriadku.

Podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej tento zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1.

Podľa § 369 ods. 2 písm. a) a b) Trestného poriadku proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 generálny prokurátor proti ktorémukoľvek výroku, obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo

rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v § 369 ods. 5 môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného. Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal obvinený a odvolací súd rozhodol v jeho prospech.

Výrok o vine rozsudku okresného súdu, ktorý bol prijatý na základe vyhlásenia obvineného o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, neprešiel vecným prieskumom odvolacieho súdu [k tomu pozri aj § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] - má povahu prvostupňového rozhodnutia, a preto jedinou osobou oprávnenou na podanie dovolania [výlučne z dôvodu zásadného porušenia práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] proti takémuto výroku, je minister spravodlivosti v zmysle § 369 ods. 1 Trestného poriadku.

Vzdaním sa práva na kontradiktórne prejednanie výroku o vine pred okresným súdom, sa obvinený S. N. v danom rozsahu vzdal aj svojho práva na odvolanie. Tým samým preto nespĺňa ani procesnú podmienku využitia riadneho opravného prostriedku, o ktorom bolo rozhodnuté (meritórne; k tomu viac R 48/2014-I.) v zmysle prvej vety § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Záver odvolacieho súdu, týkajúci sa výroku o vine, nemožno vzťahovať aj na dovolaním napádaný výrok o treste rozsudku krajského súdu. Aj napriek tomu, že obvinený vzal späť svoje odvolanie proti výroku o treste rozsudku okresného súdu, o čom bolo rozhodnuté (viď vyššie), podmienku vyplývajúcu z § 372 ods. 1 Trestného poriadku v tomto prípade napĺňa skutočnosť (predpokladaná v druhej vete naposledy uvedeného ustanovenia), že odvolanie proti výroku o treste rozsudku okresného súdu podal prokurátor a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného S. N., keďže mu predĺžil trest odňatia slobody z pôvodných 8 rokov na 10 rokov.

Na strane druhej, aj keď obvinený S. N. popri výroku o vine napáda i výrok o treste rozsudku krajského súdu, v jeho podaniach absentuje akákoľvek vysvetľujúca argumentácia, ktorá by mala zakladať dôvod k tomu, aby odvolací súd v uvedenom rozsahu využil svoje kasačné oprávnenie, a teda zrušil rozsudok krajského súdu - obvineného dovolacie námietky sa týkajú výhradne otázky viny. Najvyšší súd pritom v súlade s judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky (nálež Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 305/09, z 21. januára 2010, publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 6/2010) vychádzal aj z vlastného dovolania obvineného z 20. júna 2019, keďže ako vyplýva z predloženého spisového materiálu, obhajca obvineného sa riadne oboznámil a zároveň stotožnil s obsahom predmetného dovolania.

Najvyšší súd v tejto súvislosti dáva obvinenému osobitne na vedomie, že dovolanie, z hľadiska systematiky trestného konania, patrí medzi mimoriadne opravné prostriedky, čomu okrem iného zodpovedá aj viazanosť odvolacieho súdu dôvodmi podaného dovolania v zmysle ustanovenia § 374 Trestného poriadku, ktorá sa netýka formálno-právneho uplatnenia niektorého (či viacerých) z dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku, ale vecných chýb, ktoré dovolateľ vo svojom podaní namietol (viď R 120/2020). Zodpovednosť za kvalitu podaného dovolania teda znáša výlučne dovolateľ, ktorý svojím podaním určuje mantinely prieskumnej povinnosti odvolacieho súdu. Inými slovami, najvyšší súd nebude preberať vlastnú aktivitu dovolateľa a iniciatívne zisťovať (v dovolaní neoznačené) chyby napadnutého rozhodnutia alebo aj jemu predchádzajúceho konania, ktoré by zodpovedali niektorému z prípustných dovolacích dôvodov.

Najvyšší súd postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného odmietol, pretože skutočnosťami, ktoré uviedol vo svojom dovolaní a ktoré odvolací súd mohol preskúmať, nenaplnil ani jeden z dovolacích dôvodov uvedených v prvom odseku § 371 Trestného poriadku.

Najvyšší súd v tejto trestnej veci nezistil žiadne také dôvody, pre ktoré by mohol akceptovať návrh obvineného na prerušenie jeho trestu podľa § 380 ods. 4 Trestného poriadku; osobitné rozhodnutie o tejto otázke sa nevydáva. Nakoľko najvyšší súd dovolanie obvineného odmietol, nezaoberal sa ani rozhodovaním o jeho väzbe podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.